

רעות

בימי המערכה 1973

אני מאמין בכל ליבי שהערך של רעות (לא חברות, אלא במונחי אחוות הלוחמים) הוא ערך ראשון בין ערכים שווים. הרעות אינה נמוגה עם שוך הקרב האחרון, היא מלווה את הלוחמים שנים רבות כלפי הנופלים והשורדים כאחד.

רעות שריונאים, צילום
ממלחמת יום הכיפורים
צילום: ארכיון צה"ל

צריך לנסח או לדבר עליו. הרעות אינה נמוגה עם שוך הקרב האחרון, היא מלווה את הלוחמים שנים רבות כלפי הנופלים והשוורדים כאחד. וכאן תמרור, אוי למי שבמעשיו לא מימש את רעות השריונאים כשהיה נדרש לממש, תהא דרגתו אשר תהא – אין מחילה ואין סליחה למשך שנים ארוכות אחרי תום הקרבות. גולת הכותרת של הרעות היא הצלת חיים בייחוד תחת אש (שם נפגעים) ואחריות זו צרובה בתוכנו מפקדים וחיללים כאחד. החילוץ לעיתים קרובות הוא דחף שכמעט אינו נשלט. אבל לא רק. עבורי הרעות בימי המלחמה

ללא המחויבות האיך-סופית לרעות, המפקד יתקשה להביא לביטוי את הערכים האחרים ויתקשה בביצוע משימותיו. בימים של אחרי חשבתי שהמחויבות לרעות היא מעט מוזרה. רעות השריונאים היא ברית שלמרות שאיש לא ניסח אותה – כולם יודעים היטב את תוכנה, לוחמים לא חתמו עליה אבל מחויבים אליה ללא תנאי וללא הבדל דרגות או תפקיד. היא ברורה ונוכחת למרות שהרעות אינה חלק מנוהל מתן פקודות בכול רמה שהיא, ולעיתים רחוקות היא מוזכרת בקצרה בתדריכים. נראה כי מה שברור ומובן מאליו לא

רס"ן (במיל') יאיר ליטביץ*

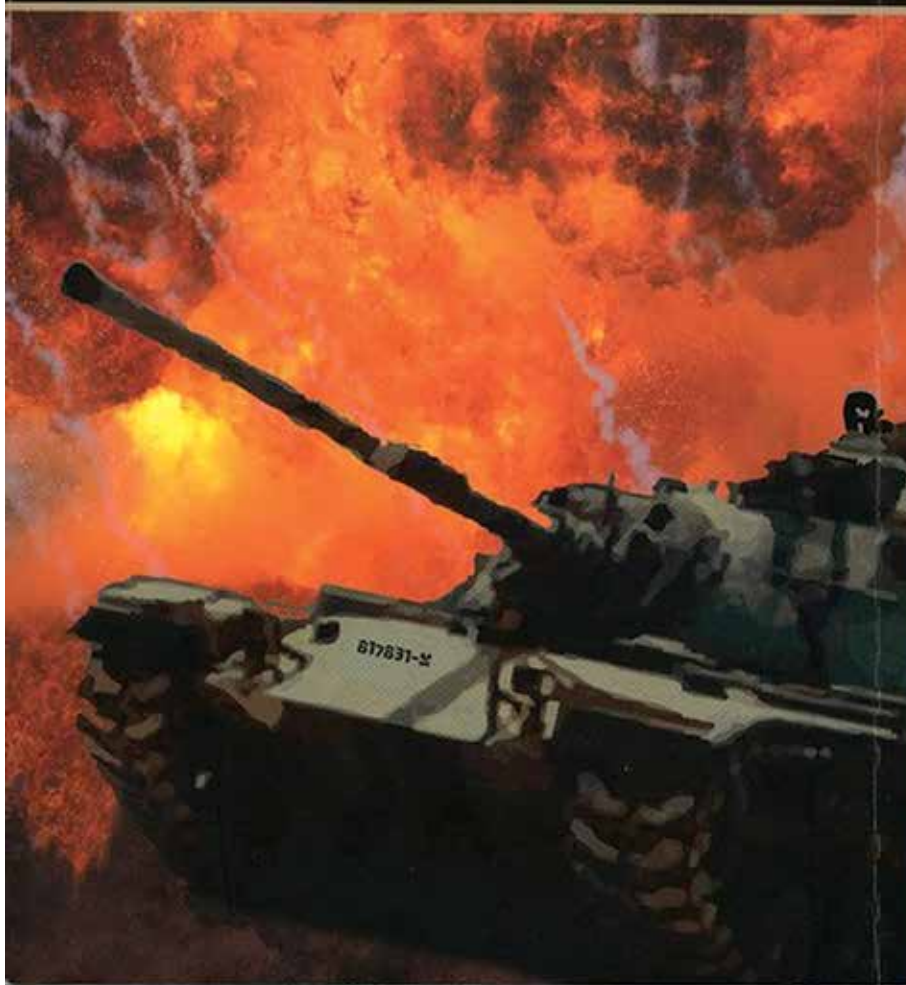
נשאלתי לא פעם האם בימי המלחמה ההיא נתקלתי בלוחם ממחלקתי ואחר כך מפלוגתי, שסירב פקודה או שהשתמט בדרך אחרת. עניתי שהתשובה שלילית והוספתי שעם כול הצניעות – המנהיגות של המפקד "היא הנותנת". אני מאמין בכל ליבי שהערך של **רעות** (לא חברות, אלא במונחי אחוות הלוחמים) הוא ערך ראשון בין ערכים שווים, כמו אומץ לב, מקצוענות, תושייה, דבקות במשימה, חתירה למגע ועוד, שמרכיבים את המנהיגות הקרבית.

יאיר ליטביץ

צ-817831

בחזית הדרום במלחמת יום הכיפורים

כריכת הספר צ' 817831

לא זכור לי אם בגלל שאמר את שמו או בגלל היכרותנו המוקדמת. זמי היה קצין שפיקד על אחד משלושת הטנקים שנפגעו. הוא מיעט לדבר, רעד מקור והיה ברור לי שלא יוכל לדווח אודות שאר אנשי הצוות. עם זמי בצריח מיהרתי להדביק את השיירה שהחלה לנוע לאחור. למען הסר ספק אציין כי זמי יכול היה להתפנות בקלות, מה גם שסבל מפציעות קלות של רסיסים, אך

– 20 מטרים מהטנק. הוריתי לטען-קשר, שעמד בצריח עם העוזי דרוך, שלא לירות עליו. צעקתי לצועד להתקרב והוא לא הגיב. התקדמתי עם הטנק לאט, מוכן להאיץ ולדרוס, שמא זה חייל מצרי שאורב לי, ואולי זו רק מלכודת וחבריו של ה"מצר" מסתתרים בסבך הצפוף. עצרתי וקראתי לו להתקרב. הפעם הוא נענה ואז כשהיה למרגלות הטנק זיהיתי את זמי רייכל,

היא קשת רחבה של מעשים שנעשים כדי לסייע בעתות מצוקה. היא באה לביטוי כמעט בכול תחום, מסיוע בתחמושת ועד מתן מזון ושיתוף במעט המים שנותרו. במהלך המלחמה חזרתי והסברתי לפקודי כי הטנק שלא טופל כראוי ונתקע יהיה חסר להכרעת האויב או לחילוף צוות שנפגע, טנק חסר דלק ו/או תחמושת הוא טנק שלא יוכל להתייצב בקו המגע והחייל שלא חלקת איתו את מזונך יהיה חסר כשתצטרך אותו לידך. גם אלה מעשים המביאים להכרעת הקרב ופועל יוצא להצלת חיים. בחרתי לתאר חמישה אירועים במהלך המלחמה, ולקחם בצדם.

חילוץ תחת אש

ב-14 באוקטובר 1973, בעת קרב השריון-בשריון הגדול, גדס"ר 87 ניהל התקפת נגד כישוף כלפי צפון. במהלך הקרב הגענו לקרבת טלויזיה, ושם תוך כדי ניהול אש מחלקתית נפגע טנק הסמל מטיל שנורה מכיוון התעוז. הטיל פגע במזקו"ם והצוות למזלי לא נפגע. לא חשבתי פעמיים, נעתי אליו והגעתי לפני שהצוות הספיק להיחלץ מהטנק ולהסתכן מפגיעה של נק"ל. נעמדתי מאחוריו ומעט מצדו תוך שאני מכוון את הצוות מאיזה צד של הצריח להיחלץ כדי שלא יפגעו מנק"ל שנורה לעברנו ומאיזה צד לעלות אלי לטנק. ברור שפעולת החילוץ הייתה אינסטינקטיבית, לא ביקשתי אישור למרות שהיינו בעמדות ירי והתבצע ניהול אש פלוגתי, לא הודעתי ולא דיווחתי אלא לאחר החילוץ. פעולת החילוץ הייתה מהירה והספקתי להנחות את צוות הטנק הפגוע כיצד להיחלץ. מבחינתי החילוץ היה חלק אינטגרלי של הלחימה, מפקדי טנקים מהפלוגה צפו בי ויכלו לראות דוגמה של רעות שריונאים הלכה למעשה.

רעות כפולה בחילוץ אחד

חילוץ מופלא שאני גאה בו ושלא היה בו סיכונים (כמעט): בשעת הפסקת האש נפגעו שלושה טנקים שהיו בכוח החוד של הצנחנים בפאתי איסמעיליה. עמדתי באותה שעה אי שם בשיירה איך-סופית על ציר מסיכה בואך איסמעיליה. בשומעי את הדיווח על היפגעות שלושת הטנקים התחלתי לנסות ולקוקף את השיירה כדי להגיע מהר ככל האפשר לשלושת הטנקים הבווערים. ידעתי כי הצנחנים לא מיומנים בחילוץ אנשים מטנק פגוע, קל וחומר כשהוא בווער. הצלחתי לעבור את קצה השיירה ולהתרחק מעט תוך שאני רואה בברור את האש של שלושת הטנקים. למרות החשיכה זיהיתי אדם צועד על הציר עם הפנים אלי ונעמד כ-15

הבדל אני מצרף את פעילות ההנצחה השנתית של ועד גדוד 79 שזכיתי להיות חבר בו ושל עוד יחידות שמקיימות פעילויות דומות. זה לא ברור מאליו כי אחרי 40 שנה אנו לא מסתפקים בימי ההנצחה הממלכתיים אלא יש לנו הנצחה ומורשת משלנו.

סיכום

נגעתי רק במעט דוגמאות שמבחינתי כול אחת יכולה לסמל את מימוש הערך של רעות שריונאים. המפקד בתבונתו ישמור על הרעות מכול משמר וייתן דוגמה אישית ככול שיידרש. רק כך הוא יבטיח שכול היחידה כאיש אחד יגיע את הטנקים וימלאו את הפקודות, יבצעו תחזוקה קפדנית של הטנק, כדי שברגע של פקודה הוא יהיה זמין וכשיר במלואו, רק כך יוכל המפקד להתייצב אל מול האויב במלוא כוחו.

מבחינתי רעות השריונאים מהווה כלי נשק רב עוצמה, המחויבות ההדדית וההכרה של כול לוחם, ותהא דרגתו כלשהי, יבטיחו למפקד ההולך ראשון שאחרי הולכים לוחמים נחושים לנצח ולהכריע.

האחריות של המפקד היא כבירה. הוא באישיותו ובמנהיגותו הקרבית, על כול רכיביה, קובע אם העוצמה המופקדת בידי תבוא לידי ביטוי ברגע המכריע.

הרעות בשריון יש לה עוצמה ומחויבות אולי יותר מיחידות אחרות. כבר בתבנית הלחימה הבסיסית שהוא הטנק הבודד אנחנו מדברים על צוות, וממשיכים גם במסגרות גדולות יותר לספור צוותים ולא אנשי צוות בודדים. התלות ההדדית בין אנשי הצוות, בייחוד לעת לחימה, יוצרים מחויבות בלתי מותנית כך שגם בלהט הקרב נדע לשמור על התלות והאמון ההדדי, ונשכיל להפנות את כול העוצמה שבטנק לטובת מי שנמצא במצוקה.

איך לי ספק שהרעות המשתמרת גם אחרי המלחמות מהווה הוכחה כי אכן הרעות היא ערך שנצרב בתוכנו, ולעניות דעתי זה גם המסר שלו כלפי דור המפקדים הצעירים שלא ידעו ואני מקווה שלא ידעו מלחמה מהי.

אם עליי להצביע על מסר מרכזי של הרעות לעת הקרב, היא הידיעה של אנשי הצוות שהם לא ימצאו עצמם לבד. יהא אשר יהיה – יש מי שיחוש לסייע. מתוך ניסיון, התחושה של להיות לבד היא קשה מנשוא עבור כולם, חיילים ומפקדים כאחד. **"האדם שבטנק ינצח" אינה רק סיסמה.**

* **יאיר ליטביץ**, מחבר הספר צ'187831, לחם במלחמת יום הכיפורים כמ"מ בגדוד סיוור 87 של אוגדת שרון ובהמשך הלחימה כמ"פ (על שרידי גדוד הסיוור), בגדוד הסדיר 79

במקום אנשי הצוות שלי ולכן נדרש מפקד אחד מארבעת הטנקים האחרים. ההמשך היה שמהר הזעיקו אותנו וכל תורנות השמירה התנפצה לרסיסים, אבל הצוות לא שכח וניסה לגמול לי בהזדמנויות האחרות שלא אחרו להגיע (ואני סירבתי להם).

רעות שריונאים מחייבת גם מפקדים בכירים - מח"ט 14 מצטרף ללחימה בגזרת פלוגת חורש

בלחימה נגד חטיבה 25 ב-17 באוקטובר נוצר מצב שבו החלפתי את פלוגתו של אהוד גרוס (פלוגת אהבה) בלחימה מול החטיבה המצרית. לפתע הודיע לי המח"ט אל"ם אמנון רשף (לימים אלוף) כי הוא מצטרף אליי ללחימה עם הטנק שלו. הוא הנחה אותי לכוון אותו לצדי בקו הירי ואכן לשם הגיע ומשם החל לקחת חלק בקרב. ראוי לציין כי לא הייתה בינינו היכרות מוקדמת, אני מ"מ מגדס"ר 87 מיניתי עצמי למ"פ והנה המח"ט מצטרף למ"פ אלמוני מבחינתו, בזמן קרב שריון בשריון. ראיתי את טנק המח"ט נעמד עשרות מטרים משמאלי ויורה, מבקש ומקבל תיקוני ירי ממני (בירי גזי ח"ש נוצר אבק רב), מחליף עמדות בדיוק כמו שאר הטנקים בפלוגה. לחמנו יחד כשעה ואולי שעה וחצי, כשכולנו שקועים במשימה ומבצעים אותה כראוי. אף מילה של המח"ט ברשת הפלוגתית, אף הערה. הרגשתי אמון מלא וביטחון בעצמי. זר לו היה מסתכל, לא היה מבחין כי טנק המח"ט נמצא בקו המגע ונלחם. לא שאלתי, אבל אני משוכנע שגם לצוותים של פלוגת חורש ההצטרפות של המח"ט נתנה רוח גבית. במלחמות קודמות לא נתקלתי בדוגמה כזו או דומה לזו. לא במקרה שמרתי זאת כאחת מתמונות המלחמה שנצברו אצלי כסמל של מנהיגות ושל רעות שריונאים. אכן זכיתי לראות את מח"ט 14 מוכיח כי הרעות היא נחלת כולם ללא הבדל תפקיד או דרגות – במקרה זה רעות כלפי כמפקד וכלפי שאר לוחמי פלוגת חורש.

רעות שריונאים עשרות שנים אחרי המלחמה

מבחינתי כול פעילות ההנצחה של עמותת יד לשריון בלטרון מהווה ביטוי מוחשי לרעות שריונאים כלפי חברינו לנשק שלא זכו לחזור מהמערכות השונות. התמזל מזלי ואני יכול לראות מקרוב את הפעילות הענפה בעמותה, את הנכונות והרצינות של רבים מטובי השריונאים שסיימו שירותם בקבע ובמילואים והתגייסו למשימת ההנצחה האדירה. אין לי ספק שרק תחושת מחויבות ומימוש ערך הרעות מנחה את ידידי הרבים בעמותה לתת ותרום. כך, וללא

הוא בחר להישאר איתנו, התאווש ואחרי ימים ספורים חזר ועלה על טנק והמשיך להצטיין כרגיל. כאן רעות השריונאים כפולה, גם החילוף וגם הבחירה של זמי. שוב, דחף בלתי נשלט עם תוצאות מפתיעות.

פלוגת חורש נותרה עם כגיזים מעטים עד שרמי הגיע

אני חוזר לבוקר של 17 באוקטובר 1973 כאשר המשימה שקיבלתי היא תצפית לקראת הגעת כוח מצרי (חטיבה 25) ובליתמו. מצב התחמושת היה בכי רע והדלק לא בהרבה יותר טוב. משיקולים מבצעיים נמנע ממני לחמש ולתדלק במהלך הלילה. בצר לי פניתי למג"ד 79 נתן בן ארי, וזה הורה לפלוגה ז' להעביר אליי תחמושת מהבטנים הלא מלאים של פלוגתו. אנחנו פלוגת מילואים, רמי מתן מ"פ צעיר שנלחם מהדקה הראשונה של המלחמה, אינו מהסס ואינו מנסה "להסביר" למג"ד, הוא מורה לטנקים שלו להיצמד במהירות לטנקים שלי ולהעביר תחמושת. גם רמי לא ידע והיכן יוכל להשלים את ההצטיידות מחדש. (ההעברה נקטעה כעבור זמן קצר כי פלוגתו של רמי הוזעקה לצומת שיק). על פניו – שגרה, אבל אז בגלל מצוקת סד"כ הטנקים אפילו חימוש ותדלוק דרשו תמרון כדי להבטיח את אחזקת הגזרה. זה בכלל לא היה מובן, ואני, שהתנסיתי גם במלחמת ששת הימים וגם בהתשה, האירוע נחרט כול כך בזיכרוני עד שאחרי המלחמה חקרת ומצאתי איזה טנק העביר תחמושת לטנק שלי.

לכבד את הלוחמים

רעות שריונאים מבחינתי כמפקד משמעותה לכבד את אנשי הצוות, לנסות ולחוש אותם על מצוקתם וצרכיהם. לפעמים גם המפקד טועה בשיקול דעת ואין לו אלא לבוא בטענות לעצמו או למהר ולעבור לסדר היום, כי קצב האירועים דורש זאת. בלילה שבין 16-17 באוקטובר מצאתי עצמי מתגבר חניון לילה של יחידת 'דב לבן'. כשהמנועים דוממו נתתי הנחיה כי בכל צריח יהיו שני שומרים עד שאחזור מהתיאומים עם המג"ד. שני שומרים – משום העייפות הרבה, והנחתי ששומר אחד יירדם וגם משום שמצאנו עצמנו בגזרה חדשה לעת חשכה. כשחזרתי לשדרה הפלוגתית, מצאתי כי בכל הטנקים עומדים שני שומרים ובטנק המ"פ – אוי לביזיון – אין אף שומר. היסטית לרגע ואז אמרתי לעצמי, רגע, אולי בכל זאת הצוות הגיע לאפיסת כוחות כי האדרנלין של המפקד אינו מנת חלקם. החלטתי בו ברגע כי בכל צריח יהיה שומר אחד ובתנאי שבשדרה יהיו לפחות שני מפקדים. הודעתי כי אני שומר